

PRIZNANJA ZLATA HRUŠKA 2022

Mestna knjižnica Ljubljana že več kot desetletje podeljuje znak zlata hruška kakovostnim knjigam za otroke in mladino. V letu 2021 letu sta Mestna knjižnica Ljubljana in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije sklenili dogovor o skupnem podeljevanju priznanja zlata hruška. S tem je postalo priznanje zlata hruška vseslovensko knjižničarsko priznanje za kakovostno knjigo za otroke.

Prejemnike priznanja zlata hruška razglasimo 13. novembra, na svetovni dan prijaznosti, ker si tudi mi želimo v javnost deliti lepe in prijazne novice.

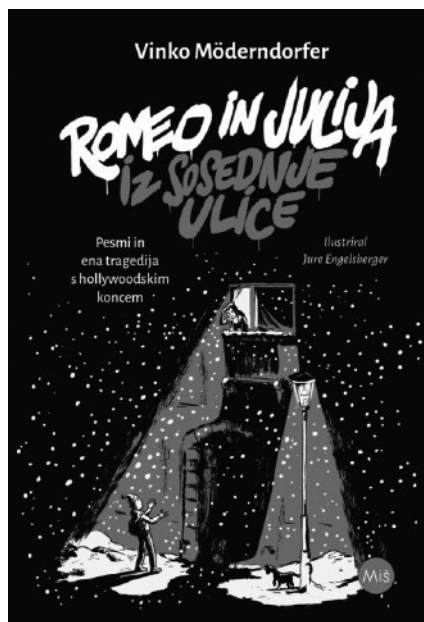
Zveza bibliotekarskih društev Slovenije je imenovala strokovno komisijo v sestavi mag. Urška Bajda (OŠ Tončke Čec; bibliotekarka, šolska knjižničarka), Sabina Burkeljca (OŠ Rodica; bibliotekarka, šolska knjižničarka), dr. Sabina Fras Popović (vodja Centra za spodbujanje bralne pismenosti v Mariborski knjižnici), Metka Kostanjevec (Prva gimnazija Maribor; bibliotekarka, profesorica), Maja Logar (Mariborska knjižnica; bibliotekarka, vodja službe za mlade bralce), Katarina Perger (Knjižnica Antona Tomaža Linharta Radovljica; bibliotekarka), Pavle Učakar (likovni urednik, strokovnjak za področje likovnosti in knjižnega oblikovanja).

Strokovna komisija je med knjigami, ki jim je strokovni odbor Priročnika za branje kakovostnih mladinskih knjig, ki ga vodi in izdaja Mestna knjižnica Ljubljana, Pionirska – kompetenčni center

za mladinsko književnost in knjižničarstvo, podelil znak za kakovost zlata hruška, izbrala naslednje knjige: ***Romeo in Julija iz sosednje ulice***, ***Naš Jurčič***, ***Bratov kožuh*** in ***Pod zemljo***.

Priznanja smo podelili na prireditvi Praznik zlatih hrušk, ki je potekala na 38. Slovenskem knjižnem sejmu v torek, 22. novembra 2022, ob 11. uri v dvorani Urška na Gospodarskem razstavišču.

Priznanje zlata hruška v kategoriji izvirna slovenska mladinska leposlovna knjiga je prejela knjiga Vinka Möderndorferja ***Romeo in Julija iz sosednje ulice***: pesmi in ena tragedija s hollywoodskim koncem, ki jo je ilustriral Jure Engelsberger, uredila Gaja Kos in oblikoval Žiga Valetič. Knjigo je izdala Miš založba.

Utemeljitev strokovne komisije: Nagrajena pesniška zbirka prinaša svež in iskriv pogled na svetovno klasično zgodbo, s katero se mladi srečajo v okviru vzgojno-izobraževalnega programa, a hkrati to zgodbo postavi v mladostnikov svet današnjega trenutka. Ljubezen je

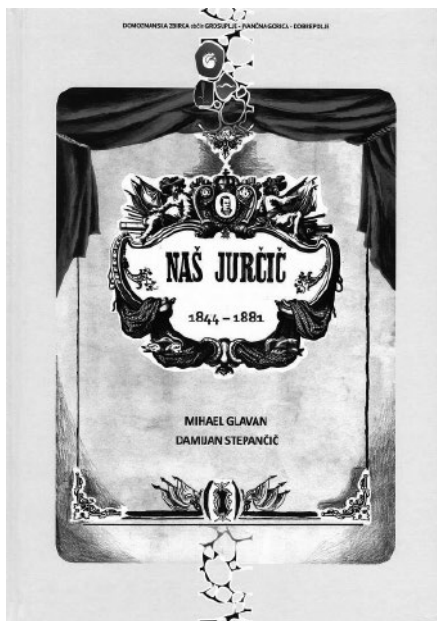
predstavljena kot tisti pojem bistva življenja, ki ni le abstrakten, temveč je gonilo človeškega življenja. Tematsko se le na prvi pogled veže na svetovno klasiko, saj avtor z izbranimi verzi pred bralca postavi pogled v čustveni in doživljajski svet mladih ljudi, ki jih danes srečuje v vsakdanu, na cesti, v trgovini, pred šolo.

Vinko Möderndorfer je mojster besede, ilustracije Jureta Engelsbergerja pa na izviren način dopolnjujejo zbirko. Knjiga *Romeo in Julija iz sosednje ulice* je ilustratorsko in grafično kar presežen projekt. Odlična kombinacija besedila in slike, v katerih je čutiti prefinjeno tehtanje likovnega in literarnega dela in predvsem prava razmerja s tišino/belino. Knjiga lepo teče in niti za trenutek ni čutiti agresivnega vizualnega pritiska na naše čute. Likovni jezik je uglašen s poezijo. Ne jemlje ji »prostora«, pač pa gradi svojega, oba pa soustvarjata prefinjeno in duhovito celoto. Črno-belo-rdeče podobe zelo nazorno orišejo tipično mladostniško razpoloženje ob doživljanju prve ljubezni in nas ob verzih peljejo od iskrene predanosti do neutolažljivega razočaranja. Pesmi v tej pesniški zbirki krasijo iskrivost, premišljena uporaba jezikovnih sredstev in izvirna nadgradnja poznane, t. i. »lajnaste« teme, hkrati pa ravno s tem pesnik na tematski ravni doseže povezljivost in prepletenost literarnih svetov in predrami klasično temo v sodobnem mladostnikovem svetu.

Priznanje zlata hruška v kategoriji izvirna slovenska mladinska poučna knjiga je prejela knjiga Mihaela Glavana *Naš Jurčič: 1844–1881*, ki jo je ilustriral Damijan Stepančič in oblikoval Robert Kuhar. Knjigo je izdala Mestna knjižnica Grosuplje v Domoznanski zbirki občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje.

Utemeljitev strokovne komisije: Poučna knjiga z naslovom *Naš Jurčič*, ki jo je napisal Mihael Glavan, je odlična,

polna podatkov, ki so sicer skriti ali navidezno »nepomembni«, a so pogosto ključni za razumevanje življenja posameznika. Publikacija je osupljiv preplet vizualnih in zapisanih informacij, sklepanj in povezav, dvigajo jo domišljene in vrhunsko izrisane podobe ilustratorja Damijana Stepančiča.

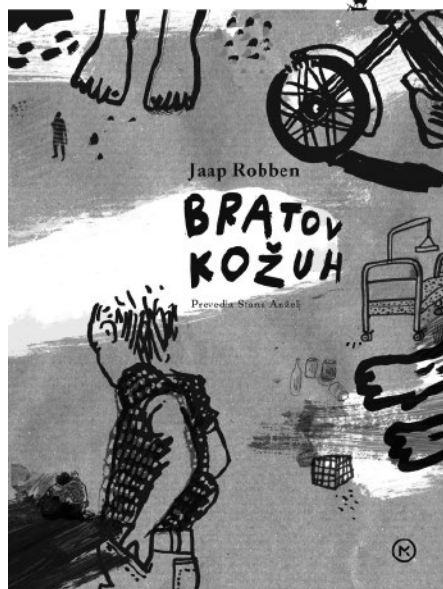

Knjiga je izvirno in presenetljivo biografsko delo o pomembnem in prepoznavnem literarnem klasiku. Avtor je Jurčiča predstavil večplastno, v različnih življenjskih situacijah in z različnih zornih kotov. Ko bralec misli, da o avtorju prvega slovenskega romana res že veliko ve, ga popolnoma presenetijo drobne iskricke v novem kontekstu.

Izvirno slovensko poučno knjigo *Naš Jurčič* bogatijo in dopolnjujejo izjemne ilustracije Damijana Stepančiča, ki je mojster in obenem »divjak«, ravno prav nepredvidljiv in močan, da lahko razburka besedilo o nekom, ki se nam zdi že popolnoma znan. Knjiga je primer, kako je lahko ilustracija ključna za res dobro knjigo in kako je lahko v dobri knjigi ilustracija povsem enakovredna

napisanemu ali celo zgovornejša od besedila samega.

Priznanje zlata hruška v kategoriji prevedena mladinska leposlovna knjiga je prejela knjiga nizozemskega dramatika, pesnika in pisatelja Jaapa Robbna *Bratov kožuh*, ki jo je prevedla Stana Anželj, uredila Alenka Veler, oblikovala in opremila Jerneja Rodica, tehnično uredil Tomo Resnik, spremno besedo pa napisala Majda Mramor. Knjigo je izdala založba Mladinska knjiga v Zbirki Odisej.

Utemeljitev strokovne komisije: Kljub vsej tragiki življenja knjiga *Bratov kožuh* prinaša svetlobo v srca bralcev vseh generacij. Zgodba bratov Briana in Luciena, njunega očeta in ostalih protagonistov tudi s pomočjo humornih domislic na nevsiljiv način spodbuja k razmišljanju o tem, kaj je v življenju res pomembno, in nas med vrsticami izprašuje o našem lastnem »vrednostnem sistemu« ter nagovarja k (ponovnemu) premisleku o lastnih vrednotah.

Pri tovrstnih knjigah je vizualno, ob skrbnem oblikovanju teksta in celotne publikacije, za prve informacije zelo pomembna prav naslovnica. V našem primeru je odlična, ravno prav kaotična »otroška« risba, a vendar kompaktna.

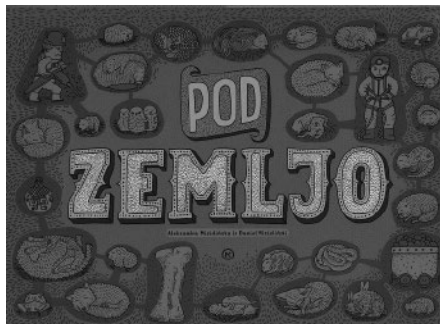
Roman odlikujeta odličen slog in struktura: mestoma je zelo tenkočuten, skoraj lirski izraz pa že v naslednjem trenutku zamenja besedje grobosti in jeze, izvirajoče iz popolne nemoči. *Bratov kožuh* je težka in temačna zgodba, a vendar mladim bralcem kaže luč na koncu tunela. Vzbuja upanje, čeprav pretresljivo opisuje težko življenje otrok in njihovo sposobnost prevzemanja odgovornosti nefunkcionalnih odraslih, ko je res hudo. Odlično opisuje tudi zmoto odraslih o tem, da »otroci še ne razumejo« vseh čustvenih ravni sveta, ki jih obkroža. Knjiga nam izriše sposobnost otroškega dojemanja in razumevanja nemoči sveta odraslih in razvijanje sposobnosti lastnega preživetja v njem. Prav to naredi zgodbo in s tem tudi knjigo izredno. Knjiga *Bratov kožuh* tudi nadvse spodbuja razvoj empatije in medčloveških odnosov.

Priznanje zlata hruška v kategoriji prevedena mladinska poučna knjiga je prejela knjiga *Pod zemljo*, ki sta jo napisala in ilustrirala avtorja Aleksandra Mizielińska in Daniel Mizieliński, prevedla Staša Pavlovič, uredila Barbara Sferra Zych in tehnično uredil Tomo Resnik. Knjigo je izdala založba Mladinska knjiga.

Utemeljitev strokovne komisije: Knjiga je posebna v vseh pogledih: ker nas nagovarja v dveh smereh, z »zgodbama« dveh sicer ločenih, a še kako povezanih svetov, ker ilustratorsko objektivna dejstva pretvori v subjektivno doživljanje in ker poveže znanost s humorjem.

Oba dela lahko beremo samostojno, vsebina obeh pa se steka v sredino knjige,

ki predstavlja jedro Zemlje. Publikacija je postavljena kot zemljevid, ki spominja na družabno igro, preplet poti, predorov, rovov, ki vodijo do »skritega zaklada«. Bralec korak za korakom, besedo za besedo stopa do vse globljih skrivnosti zemlje ali vode. Prikazuje tudi, kako zelo človek posega v svoje okolje, kako izkorišča naravna nahajališča in prostor, ki ga ta svet ponuja.

Avtorji so besedilo in ilustracije uspeli odlično umestiti v povezano sobivanje, ničesar ni preveč in ne premalo – zanimivi komentarji so dopolnjeni s podrobno grafiko in nam dajejo popolno sliko celotnega procesa oziroma pojava. Slikanica je še ena v vrsti izjemnih poljudnoznanstvenih knjig iz znane serije. Razmerje med znanostjo in humorjem je ravno pravi, da pritegne pozornost mladih bralcev. To je knjiga, ki odlično ilustrira sodobni in aktualni »trend« naravoslovnih knjig, opisovanje in obdelavo poljudnoznanstvenih informacij na osebni način. Ilustracije bi zlahka zaživele tudi v leposlovni knjigi, tako polne so subjektivnega, čustvenega pogleda na svet. Ta zmore mlade bralce veliko bolj prepričati kot goli nizi podatkov, poljudne vsebine pa prestaviti v zanimive bližine.

BRALNA ZNAČKA KOT DEL USPEŠNIH MEDNARODNIH IN DOMAČIH POVEZOVANJ NA PODROČJU BRALNE KULTURE

Kakovostno delovanje na področju bralne kulture pomeni tudi dobro sodelovanje in povezovanje v slovenskem in mednarodnem prostoru.

Izjemno dolgo tradicijo in pomembno mednarodno vlogo ima naše skupno področje v Mednarodni zvezi za mladinsko književnost IBBY (International Board on Books for Young People), ki ji je v šestdesetih letih preteklega stoletja predsedovala takratna direktorica Mladinske knjige Zorka Peršič. Od leta 1992 se v Mednarodno zvezo vključujemo preko Slovenske sekcije IBBY, danes samostojnim društvom s sedežem v Mestni knjižnici Ljubljana. Prvo predsednico Tanjo Pogačar je nasledila Tilka Jamnik, leta 2000 je bil v izvršni odbor Mednarodne zveze izvoljen urednik in prevajalec Vasja Cerar. Danes je predsednica Slovenske sekcije IBBY Tina Bilban, ki je od letos tudi članica izvršnega odbora Mednarodne zveze. Član mednarodne žirije za Andersenovo nagrado 2024 pa je prav tako letos postal Pavle Učakar, dolgoletni likovni urednik Založbe Mladinska knjiga.

V mednarodnem prostoru uspešno deluje tudi Bralno društvo Slovenije, ki se je leta 1996, v času, ko mu je predsedovala Meta Grosman, včlanilo v Mednarodno zvezo za pismenost (International Literacy Association), že leta pa aktivno sodeluje tudi v okviru Zveze evropskih bralnih društev FELA (Federation of European Literacy Associations). Za mednarodne povezave je v BDS vrsto let aktivno skrbela Veronika Rot Gabrovec, ki sta jo nasledili Petra Mikeln in Ema Karo.

Polnopravni član FELE je od januarja 2020 tudi Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS, ki ga v Zvezi zastopa Petra